

Udskriftsdato: 22. december 2025

KEN nr 10378 af 16/12/2022 (Gældende)

Ankestyrelsens principmeddelelse 46-22 om hjælpemidler - keratokonus - kontaktlinser - aflastningsbriller - briller

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: 21-36588

Ankestyrelsens principmeddelelse 46-22 om hjælpemidler - keratokonius - kontaktlinser - aflastningsbriller - briller

Principmeddelelsen fastslår

Lider en borger af keratokonius, er der altid grundlag for at yde støtte til briller efter hjælpemiddelbekendtgørelsens bilag 2, nr. 1, hvis brillerne afhjælper følgerne af ansøgerens keratokonius.

For at kunne få støtte til briller og kontaktlinser efter reglerne i hjælpemiddelbekendtgørelsen, skal borgeren have en øjenlidelse, der er omfattet af én af de oplistede indikationer i bekendtgørelsens bilag 2. Er borgerens øjenlidelse omfattet, yder kommunen støtte til briller og kontaktlinser, hvis briller og kontaktlinser kan afhjælpe følgerne af øjenlidelsen. Brillerne og kontaktlinserne skal ikke afhjælpe selve øjenlidelsen, men følgerne heraf fx nedsat syn.

Yder kommunen støtte til kontaktlinser, kan kommunen også yde hjælp til briller, der kan afhjælpe følgerne af borgerens øjenlidelse.

Der kan ikke ydes støtte, hvis borgerens behov for briller og kontaktlinser alene skyldes en optisk synsfejl fx nærsynethed, langsynethed, almindelige bygningsfejl eller forskellig optisk styrke på øjnene.

Keratokonius

Keratokonius er en øjenlidelse, der er omfattet af hjælpemiddelbekendtgørelsens bilag 2. Det er en øjenlidelse, der medfører en uregelmæssig hornhinde, hvilket medfører en optisk synsfejl. Følgerne af keratokonius er ikke en sædvanlig optisk synsfejl, men skyldes den patologiske hornhinde. Uden optisk kompensation for den patologiske hornhinde, kan en typisk keratokoniuspatient ikke se.

Kontaktlinser giver keratokoniuspatienter et bedre syn end briller, men kontaktlinser skal altid kunne tages ud af øjnene, så risikoen for kontaktlinsekomplikationer mindskes. Derfor har en kontaktlinsebruger altid behov for briller, så længe brillerne afhjælper følgerne af ansøgerens keratokonius.

Afhjælpe følgerne

Der kan ikke gøres udtømmende op med, hvordan briller og kontaktlinser kan afhjælpe følgerne af en øjenlidelse. Det vil dog have en nær sammenhæng med den øjenlidelse, som ansøgeren har. Eksempelvis vil en øjenprotese kunne afhjælpe følgerne af en stærkt skæmmende øjenlidelse, filterbriller vil kunne afhjælpe følgerne af lysoverfølsomhed, og briller og kontaktlinser vil kunne afhjælpe følgerne i form af en synsnedsættelse, hvis synsnedsættelsen er en følge af én af de oplistede indikationer i bekendtgørelsens bilag 2.

De konkrete sager

I sag nr. 1 var borger allerede bevilget hårde kontaktlinser til at afhjælpe følgerne af sin keratokonius. Borger ansøgte nu om aflastningsbriller, der skulle anvendes ud over de allerede bevilligede hårde kontaktlinser.

Ankestyrelsen vurderede, at behovet for aflastningsbriller var en følge af borgers keratokonius, og at de ansøgte aflastningsbriller kunne afhjælpe følgerne af borgerens keratokonius. Borger havde derfor også ret til bevilling af aflastningsbriller som et hjælpemiddel.

I sag nr. 2 ansøgte borger med keratokonius om briller for at afhjælpe følgerne af sin keratokonius. Borger anvendte ikke hårde kontaktlinser.

Ankestyrelsen vurderede, at borgers behov for briller var en følge af borgers keratokonius, og at de ansøgte aflastningsbriller kunne afhjælpe følgerne af borgerens keratokonius. Borger havde derfor ret til bevilling af briller som et hjælpemiddel.

Baggrund for at behandle sagerne principielt

Ankestyrelsen har behandlet to sager principielt. Det har vi gjort for at fastslå, om borgere med øjenlidelser keratokonius har ret til briller/aflastningsbriller som et hjælpemiddel.

Reglerne

Love og bekendtgørelser

Lov om social service (serviceloven), senest bekendtgjort i lovbekendtgørelse nr. 170 af 24. januar 2022

- § 112, stk. 5, nr. 4, om at ministeren kan fastsætte regler i en bekendtgørelse, hvorvidt der skal gælde særlige betingelser for støtte til visse hjælpemidler.

Bekendtgørelse om hjælp til anskaffelse af hjælpemidler og forbrugsgoder efter serviceloven (hjælpemiddelbekendtgørelsen), senest bekendtgjort i bekendtgørelse nr. 1247 af den 13. november 2017.

- § 15, stk. 1, om støtte til briller og kontaktlinser samt bilag 2, om indikationer for hjælp til briller og kontaktlinser.

Praksis

Følgende principmeddelelse er kasseret og gælder ikke længere (historisk).

11-14:

Sygdomsbetinget dobbeltsyn uden mulighed for operativ korrektion er opført på listen over øjenlidelser, der indikerer hjælp til briller og kontaktlinser. Begrebet "sygdomsbetinget" må efter en naturlig sproglig og lægelig forståelse anses for også at omfatte medfødte lidelser.

Dernæst må kommunen vurdere lidelsens sværhedsgrad og hvilken grad af ekspertise, der er nødvendig for at korrigere for lidelsen.

På listen over medicinsk-optisk definerede varige øjenlidelser fremgår, at der er tale om sjældne lidelser, hvor det kræver en særlig sagkundskab at korrigere for lidelsen. Det vil sige, at lidelsen har et omfang, hvor der ikke kan korrigeres for lidelsen alene ved hjælp af standardglas/kontaktlinse.

Vejledning om støtte til hjælpemidler og forbrugsgoder, vejledning nr. 10324 af den 14. december 2017:

- Pkt. 1, om formål og personkreds.
- Pkt. 103, om synshjælpemidler
- Pkt. 104, om bemærkninger til bilag 2 i hjælpemiddelbekendtgørelsen

De konkrete afgørelser

Sag nr. 1, j.nr. 21-36588

Du har klaget over X Kommunes afgørelse om aflastningsbriller som hjælpemiddel. Kommunen afgjorde sagen den 13. august 2020.

Ankestyrelsen har efter sin afgørelse af den 19. november 2020 valgt at genoptage din sag den 25. august 2021.

Ankestyrelsen har nu afgjort din sag igen.

Resultatet er:

- Du har ret til aflastningsbriller som hjælpemiddel.

Det betyder, at vi ændrer kommunens afgørelse.

Kommunen skal derfor bevilge dig aflastningsbriller som hjælpemiddel.

Kommunen kontakter dig.

Sådan vurderer vi sagen

Ankestyrelsen vurderer, at du har en medicinsk-optisk defineret, varig øjenlidelse, og at aflastningsbriller kan afhjælpe følgerne af øjenlidelsen.

Hvad er afgørende for resultatet

Vi lægger vægt på, at du lider af keratokonus, og derfor har en medicinsk-optisk defineret, varig øjenlidelse.

Vi lægger også vægt på, at du ansøger om et par aflastningsbriller, som du kan anvende ud over dine bevilligede hårde kontaktlinser. Du er tidligere bevilliget en aflastningsbrille i 2014.

Vi lægger videre vægt på dine oplysninger om, at du har behov for aflastningsbriller for at kunne aflaste dine øjne fra dine bevilligede hårde kontaktlinser, der generer dine øjne, som bliver tørre og svier. Du oplyser også, at du bruger aflastningsbrillerne om aftenen for at aflaste dine øjne, og at de er rare at have, hvis du får øjenbetændelse.

Vi lægger tillige vægt på oplysningerne fra din optiker om, at du har behov for aflastningsbriller for at give dine øjne noget ro fra dine hårde kontaktlinser.

Vi lægger desuden vægt på oplysningerne fra Kennedy Centret om, at personer med en alvorlig hornhindelidelse og irregulær astigmatisme ofte er begrænset i at anvende kontaktlinser på fuld tid og må supplere med briller til aflastning.

Vi lægger hertil vægt på oplysningerne fra Dansk Keratokonus Forening om, at mange keratokonuspatienters øjne bliver voldsomt irriteret ved længere tids brug af hårde kontaktlinser.

Vi lægger herefter særlig vægt på de lægelige oplysninger om, at keratokonus er en lidelse, der medfører en uregelmæssig hornhinde, og at det er den patologiske hornhinde, der medfører den optiske synsfejl. Synsfejlen kan kompenseres med briller og kontaktlinser, men uden optisk kompensation for den patologiske hornhinde kan en typisk keratokonuspatient ikke se.

Vi lægger også særlig vægt på de lægelige oplysninger om, at kontaktlinser i forbindelse med keratokonus giver et bedre syn end briller, men kontaktlinser altid skal kunne tages ud af øjnene ved f.eks. irritation. Derfor skal en kontaktlinsebruger altid have briller, som passer, hvorved risikoen for kontaktlinsekomplikationer mindskes.

Vi lægger herefter særlig vægt på de lægelige oplysninger om, at der således altid er behov for briller, selvom man har kontaktlinser.

Vi lægger desuden vægt på oplysningerne fra din optiker om, at din visus med briller er på 0,6-0,7, når du benytter aflastningsbriller.

Ankestyrelsens lægekonsulent har vejledt om de lægelige forhold i sagen.

Oplysningerne fremgår af kommunens afgørelse og genvurdering samt af dine oplysninger til sagen samt oplysningerne fra din optiker, X, Kennedy Centret af den 6. marts 2015 og Dansk Keratokonus Forening af den 17. august 2020.

Om reglerne

Bevilling af hjælpemidler og forbrugsgoder skal medvirke til, at borgeren får mulighed for at føre en så normal og selvstændig tilværelse som muligt og i størst mulig grad gøre den pågældende uafhængig af andres bistand i dagligdagen.

Betingelserne for at få støtte til briller og kontaktlinser efter reglerne i hjælpemiddelbekendtgørelsen er, at følgerne af en medicinsk-optisk defineret, varig øjenlidelse kan afhjælpes.

Det er en betingelse for støtte, at ansøgerens øjenlidelsen er omfattet af én af indikationerne for støtte i hjælpemiddelbekendtgørelsens bilag 2 førend der er tale om en medicinsk-optisk defineret, varig øjenlidelse. Der kan bevilliges både briller og kontaktlinser på samme indikation.

Vi bemærker hertil, at det følger af vejledningens punkt 103, at der ved støtte til kontaktlinser kan ydes hjælp til aflastningsbriller. Der kan således bevilliges både briller og kontaktlinser på samme indikation.

Det følger af hjælpemiddelbekendtgørelsens bilag 2, indikation nr. 1, at der kan ydes støtte til briller og kontaktlinser, hvis ansøgeren har en uregelmæssig hornhinde (irregulær astigmatisme) ved f.eks. keratokonus, hornhindear m.v.

Det er dernæst en betingelse, at den ansøgte brille eller kontaktlinse kan afhjælpe følgerne af ansøgerens medicinsk-optisk defineret, varige øjenlidelse. Det er ikke et krav, at brillen eller kontaktlinsen skal kunne afhjælpe øjenlidelsen, men at den kan afhjælpe følgerne af øjenlidelsen.

Det følger af vejledningens punkt 104, at hjælpemidlet til at afhjælpe følgerne af de øjenlidelser, der er omfattet af indikation nr. 1 i hjælpemiddelbekendtgørelsens bilag 2 ofte vil være specialfremstillet kontaktlinser. Der er dog ikke gjort udtømmende op med muligheden for at få bevilliget andre synshjælpemidler, der kan afhjælpe følgerne af øjenlidelser omfattet af denne indikation.

Der kan ikke ydes hjælp til briller og kontaktlinser på ren optisk indikation dvs. hvis behovet for briller og kontaktlinser alene skyldes langsynethed, nærsynethed, bygningsfejl eller forskellig optisk styrke på øjnene dvs. optiske indikation, som ikke er en følge af en medicinsk-optisk defineret, varig øjenlidelse.

Vi henviser til en udtalelse fra Folketingets Ombudsmand, FOU 2011-16-1. Det følger af denne, at begrundelsen i tilfælde, hvor der sker frakendelse af en tidligere tilkendt ydelse, dels skal indeholde årsagen til, at borgeren ikke opfylder betingelserne for ydelsen, dels en særskilt begrundelse for, hvorfor ydelsen frakendes borgeren. Begrundelsen bør blandt andet indeholde oplysninger om årsagen til, at myndigheden har ændret sin vurdering. Det bør endvidere fremgå af begrundelsen, hvis det skyldes fejl eller misforståelser, at borgeren tidligere er blevet anset for berettiget til ydelsen. Det bør også fremgå af afgørelsen, hvis den ændrede vurdering skyldes, at der er sket ændringer i lovgivning, administrativ praksis og/eller i kommunens serviceniveau.

Bemærkninger til kommunen

Tidligere afgørelse fra Ankestyrelsen

Vi er opmærksomme på, at kommunen i dens genvurdering henviser til, at den har fået en konkret afgørelse fra Ankestyrelsen, hvor der gives afslag på aflastningsbriller til en ansøger med keratokonus.

Ankestyrelsen har begrundet afgørelsen med, at aflastningsbriller ikke afhjælper øjenlidelsen, men alene afhjælper almindelig synsnedsettelse, at ansøgeren var bevilget hårde kontaktlinser og at der ikke kan ikke kan afhjælpes med briller, da de ikke kan laves med optimal visus som kontaktlinser kan.

Vi er ligeledes opmærksomme på oplysningerne om, at dit behov for synskorrektion med briller kan tilgodeses af en almindelig standardbrille, og at du opnår bedst korrektion med dine bevilligede hårde kontaktlinser.

Dette ændrer dog ikke på afgørelsens resultat, da briller og kontaktlinser ikke skal afhjælpe den medicinsk-optisk definerede, varige øjenlidelse, men følgerne af denne, og at aflastningsbriller kan afhjælpe følgerne af din keratokonus i form af din synsnedsættelse.

Sag nr. 2, j.nr. 21-1616

Du har klaget over X Kommunes afgørelse om briller som hjælpemiddel. Kommunen afgjorde sagen den 16. december 2020.

Ankestyrelsen har nu afgjort din sag igen.

Resultatet er:

- Du har ret til briller som hjælpemiddel.

Det betyder, at vi ændrer kommunens afgørelse.

Kommunen skal derfor bevilge dig aflastningsbriller som hjælpemiddel.

Kommunen kontakter dig.

Sådan vurderer vi sagen

Ankestyrelsen vurderer, at du har en medicinsk-optisk defineret, varig øjenlidelse, og at briller kan afhjælpe følgerne af øjenlidelsen.

Hvad er afgørende for resultatet

Vi lægger vægt på, at du lider af keratokonus, og derfor har en medicinsk-optisk defineret, varig øjenlidelse, og som følge heraf søger om støtte til briller.

Kommunen giver dig afslag på din ansøgning med den begrundelse, at den på baggrund af den oplyste styrke i de ansøgte briller vurderer, at de afhjælper en almindelig optisk synsfejl, og at brillerne ikke kan korrigere for din øjenlidelse.

Vi lægger vægt på oplysningerne om, at du dagligt anvender briller for at orientere dig. Du har brug for briller for at kunne tage kørekort, tage en uddannelse og have et arbejde. Du er mest motiveret til at bruge briller frem for kontaktlinser.

Du har afprøvet formfaste kontaktlinser, dog uden held, da du havde store udfordringer med at sætte dem i. Din optiker oplyser, at håndteringen af linser er svær for dig.

Vi lægger vægt på de lægelige oplysninger om, at keratokonus er en lidelse, der medfører en uregelmæssig hornhinde, og at det er den patologiske hornhinde, der medfører den optiske synsfejl. Synsfejlen kan kompenseres med briller og kontaktlinser, men uden optisk kompensation for den patologiske hornhinde kan en typisk keratokonuspatient ikke se.

Kontaktlinser i forbindelse med keratokonus giver et bedre syn end briller, men kontaktlinser skal altid kunne tages ud af øjnene ved f.eks. irritation. Derfor skal en kontaktlinsebruger altid have briller, som passer, hvorved risikoen for kontaktlinsekomplikationer mindskes.

Vi lægger særlig vægt på de lægelige oplysninger, om at der således altid er behov for briller, selvom man har kontaktlinser.

Vi lægger i forlængelse heraf vægt på, at såfremt, at du anvendte kontaktlinser, ville have haft et behov for briller ud over disse.

Vi lægger desuden vægt på de lægelige oplysninger om, at din visus uden korrektion er henholdsvis 0,5 og 0,4, og at der med bedste korrektion opnås en visus på 1,0 og 0,8.

Ankestyrelsens lægekonsulent har vejledt om de lægelige forhold, der har relevans for sagen.

Oplysningerne fremgår af kommunens afgørelse og genvurdering samt af dine oplysninger til sagen samt oplysningerne fra din optiker, fra egen læge af den 19. november 2019 fra X af den 27. november 2020.

Vi er opmærksomme på oplysningerne om, at du vil kunne opnå den bedste synskorrektion med kontaktlinser.

Vi er desuden opmærksomme på, at briller ikke direkte korrigerer for keratokonus.

Dette ændrer dog ikke på afgørelsens resultat, da briller og kontaktlinser ikke skal afhjælpe den medicinsk-optisk definerede, varige øjenlidelse, men følgerne af denne, og at de ansøgte briller kan afhjælpe følgerne af din keratokonus i form af din synsnedsettelse.

Om reglerne

Bevilling af hjælpemidler og forbrugsgoder skal medvirke til, at borgeren får mulighed for at føre en så normal og selvstændig tilværelse som muligt og i størst mulig grad gøre den pågældende uafhængig af andres bistand i dagligdagen.

Betingelserne for at få støtte til briller og kontaktlinser efter reglerne i hjælpemiddelbekendtgørelsen er, at følgerne af en medicinsk-optisk defineret, varig øjenlidelse kan afhjælpes.

Det er en betingelse for støtte, at ansøgerens øjenlidelse er omfattet af én af indikationerne for støtte i hjælpemiddelbekendtgørelsens bilag 2 førend der er tale om en medicinsk-optisk defineret, varig øjenlidelse. Der kan bevilles både briller og kontaktlinser på samme indikation.

Vi bemærker hertil, at det følger af vejledningens punkt 103, at der ved støtte til kontaktlinser kan ydes hjælp til aflastningsbriller. Der kan således bevilliges både briller og kontaktlinser på samme indikation.

Det følger af hjælpemiddelbekendtgørelsens bilag 2, indikation nr. 1, at der kan ydes støtte til briller og kontaktlinser, hvis ansøgeren har en uregelmæssig hornhinde (irregulær astigmatisme) ved f.eks. keratokonus, hornhindear m.v.

Det er dernæst en betingelse, at den ansøgte brille eller kontaktlinse kan afhjælpe følgerne af ansøgerens medicinsk-optisk defineret, varige øjenlidelse. Det er ikke et krav, at brillen eller kontaktlinsen skal kunne afhjælpe øjenlidelsen, men at den kan afhjælpe følgerne af øjenlidelsen.

Det følger af vejledningens punkt 104, at hjælpemidlet til at afhjælpe følgerne af de øjenlidelser, der er omfattet af indikation nr. 1 i hjælpemiddelbekendtgørelsens bilag 2 ofte vil være specialfremstillede kontaktlinser. Der er dog ikke gjort udtømmende op med muligheden for at få bevilliget andre synshjælpemidler, der kan afhjælpe følgerne af øjenlidelser omfattet af denne indikation.

Der kan ikke ydes hjælp til briller og kontaktlinser på ren optisk indikation dvs. hvis behovet for briller og kontaktlinser alene skyldes langsynethed, nærsynethed, bygningsfejl eller forskellig optisk styrke på øjnene dvs. optiske indikation, som ikke er en følge af en medicinsk-optisk defineret, varig øjenlidelse.